

Mot surere tider

Noe helt unikt er i ferd med å skje i Arktis. Dessverre ikke i positiv forstand, advarer forskere.

AV RUNA HESTMANN TIERNO, RIO DE JANEIRO, BRASIL tips@nytid.no

PRESS: Havet i Arktis absorberer CO₂, slik alle hav gjør. Dette fører til økt havforsuring. Denne endringen påvirker marine økosystemer i Arktis, økosystemer som allerede er svekket av stigende temperatur og smeltende havis. FOTO: SCANPIX

Utredning. De siste 200 årene har surheten i overflatevannet i verdens hav økt med omkring 30 prosent på verdensbasis. Det er CO₂-utslippene som fører til at verdenshavene forsures, og havet i Arktis er spesielt sårbart, ettersom CO₂ tas raskere opp i kaldt vann.

Det tilsier at endringene er større og utviklingen går raskere i Arktis enn andre steder. Hvis utslippene fortsetter, vil havet ved slutten av dette hundreåret være dobbelt så surt, advarer en gruppe forskere, som presenterte sine funn på en internasjonal konferanse om havforsuring i Arktis i Bergen 6. mai. 60 forskere fra hele verden har deltatt i utredningen kalt «Arctic Ocean Acidification assessment,» på oppdrag fra Arktisk Råd.

– Det mest oppsiktsvekkende er at vi ser veldig store og veldig raske forandringer i Arktis. Dette er basert på direkte observasjoner – det er altså bevist. Selv om vi i dag skulle kutte bruken av fossil energi, vil det ta tusenvis av år å få surhetsgraden i havene tilbake til førindustrielt nivå. Du kan si at vi driver et stort eksperiment med verdenshavene, vi driver med gambling, sier Richard Bellerby, seniorforsker ved Norsk institutt for vannforskning (NIVA), til Ny Tid.

Mettet

Når surhetsgraden i havet stiger, reduseres også evnen til å ta opp CO₂ dramatisk. Havet absorberer og lagrer CO₂, og dette har hittil vært med på å bremse den globale oppvarmingen.

– Helt siden førindustriell tid har verdenshavene gjort klimaet en stor tjeneste ved å ta opp 50 prosent av den CO₂-en vi har sluppet ut. Nå ser vi at denne evnen er redusert til omlag 25 prosent. Større mengder CO₂ vil bli igjen i atmosfæren, og klimaendringene vil gå raskere, sier Richard Bellerby.

Marine økosystemer i Arktis vil trolig oppleve vesentlige endringer på grunn av havforsuring i framtida. Ifølge utredningen kan det kommersielle fisket bli påvirket.

– Noe helt unikt er i ferd med å skje. Dette er første gang at vi mennesker faktisk endrer hele planeten, vi forsurer hele havet. Tusenkronerspørsmålet blir da hvilke konsekvenser havforsuringen vil få, spør forsker Sam

Dupont ved Universitetet i Gøteborg i en pressemelding.

Han er sammen med Bellerby en del av den internasjonale forskergruppa som står bak rapporten. 15. mai skal resultatene av tre års utredningsarbeid presenteres for Arktisk Råds ministermøte i Kiruna.

Lite biologisk mangfold

– Fiskebestanden vil neppe dø ut, men enkelte organismer takler disse endringene veldig dårlig. Næringskjeden i Arktis har få ledd, og det biologiske mangfoldet er lite, sammenlignet med andre havområder. Hvis vi mister en eller to organismer i næringskjeden, så kan det få store følger. Det vil sannsynligvis komme til nye organismer, men det er ingen garanti for at for eksempel torsk og sild vil tilpasse seg endringer i næringstilførselen, sier Richard Bellerby.

Han understreker at dette dreier seg om hypoteser, men sier at det kan komme store lokale eller regionale forandringer i fiskebestanden.

– Vi trenger mer forskning, men det som er sikkert er at dette er noe nytt som føyer seg til listen av utviklingstrender som påvirker og legger press på økosystemet i Arktis i negativ forstand. Konsekvensene av å ignorere dette er store, og koblingen til klimaendringene er åpenbar, sier Bellerby til Ny Tid. ■

Ukas grønne tall

270

tudrn fotgjengere omkommer årlig i bilulykker, ifølge WHO.

13

prosent reduksjon i CO₂-utslippene ville bli resultatet dersom subsidier til energiproduksjon og forbruk fjernes, ifølge IMF.

94,1

tusen km² av Norge er vernede områder, tilsvarende 25 prosent av landets areal og 17 prosent av fastlands-Norge.